

**WYMAGANIA EDUKACYJNE
NIEZBĘDNE DO OTRZYMANIA PRZEZ UCZNIĄ
POSZCZEGÓLNYCH ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH
OCEN KLASYFIKACYJNYCH
Z FIZYKI**

**SZKOŁA PODSTAWOWA NR 1
Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI
W LUBINIE
im. Marii Skłodowskiej - Curie**

na podstawie *Programu nauczania fizyki w szkole podstawowej „Spotkania z fizyką”*

autorstwa. G. Francuz-Ornat, T. Kulawik

● **WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE**
DLA KLAS 7

Dział I. PIERWSZE SPOTKANIA Z FIZYKĄ			
Ocena dopuszczająca [2]	Ocena dostateczna [2 + 3]	Ocena dobra [2 + 3 + 4]	Ocena bardzo dobra [2 + 3 + 4 + 5]
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie jak i z jakiego podręcznika będzie korzystał na lekcjach – wie jak uczyć się fizyki – zna i akceptuje wymagania i sposób oceniania stosowane przez nauczyciela – określa, czym zajmuje się fizyka – wymienia podstawowe metody badań stosowane w fizyce – rozróżnia pojęcia: ciało fizyczne i substancja oraz podaje odpowiednie przykłady – przelicza jednostki czasu (sekunda, minuta, godzina) – wybiera właściwe przyrządy pomiarowe (np. do pomiaru długości, czasu) – oblicza wartość średnią wyników pomiaru (np. długości, czasu) – wyodrębnia z tekstów, tabel i rysunków informacje kluczowe – wymienia i rozróżnia rodzaje oddziaływań oraz podaje przykłady oddziaływań – podaje przykłady skutków oddziaływań w życiu codziennym – posługuje się pojęciem siły jako miarą oddziaływań – wykonuje doświadczenie (badanie rozciągania gumki lub sprężyny), korzystając z jego opisu – posługuje się jednostką siły; wskazuje siłomierz jako przyrząd służący do pomiaru siły – odróżnia wielkości skalarne (liczbowe) od wektorowych i podaje przykłady – rozpoznaje i nazywa siłę ciężkości i sprężystości – doświadczalnie wyznacza wartość siły za pomocą siłomierza – rozróżnia siłę wypadkową i siłę równoważącą – określa zachowanie się ciała w przypadku działania na nie sił równoważących się – przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas wykonywania obserwacji, pomiarów i doświadczeń 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady powiązań fizyki z życiem codziennym, techniką, medycyną oraz innymi dziedzinami wiedzy – rozróżnia pojęcia: obserwacja, pomiar, doświadczenie – wyjaśnia, co to są wielkości fizyczne i na czym polegają pomiary wielkości fizycznych; rozróżnia pojęcia wielkość fizyczna i jednostka danej wielkości – charakteryzuje układ jednostek SI – przelicza wielokrotności i podwielokrotności (mikro-, mili-, centy-, hekto-, kilo-, mega-) – przeprowadza wybrane pomiary i doświadczenia, korzystając z ich opisów (np. pomiar długości ołówka, czasu staczenia się ciała po pochylni) – wyjaśnia, dlaczego żaden pomiar nie jest idealnie dokładny i co to jest niepewność pomiarowa oraz uzasadnia, że dokładność wyniku pomiaru nie może być większa niż dokładność przyrządu pomiarowego – wyjaśnia, w jakim celu powtarza się pomiar kilka razy, a następnie z uzyskanych wyników oblicza średnią – wyjaśnia, co to są cyfry znaczące – wykazuje na przykładach, że oddziaływania są wzajemne – wymienia i rozróżnia skutki oddziaływań (statyczne i dynamiczne) – odróżnia oddziaływania bezpośrednie i na odległość; podaje odpowiednie przykłady tych oddziaływań – stosuje pojęcie siły jako działania skierowanego (wektor); wskazuje wartość, kierunek i zwrot wektora siły – przedstawia siłę graficznie (rysuje wektor siły) – posługuje się pojęciem niepewności pomiarowej; zapisuje wynik pomiaru siły wraz z jej jednostką oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności – wyznacza i rysuje siłę wypadkową dla 2 sił o jednakowych kierunkach – opisuje i rysuje siły, które się równoważą – określa cechy siły wypadkowej dwóch sił działających wzdłuż tej samej prostej i siły równoważącej inną siłę – podaje przykłady sił wypadkowych i równoważących się z życia codziennego – przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> • badanie różnego rodzaju oddziaływań, badanie cech sił, wyznaczanie średniej siły • wyznaczanie siły, siły wypadkowej i siły równoważącej za pomocą siłomierza, korzystając z opisów doświadczeń, opisuje wyniki, formułuje wnioski – opisuje przebieg przeprowadzonego doświadczenia (wyróżnia kluczowe kroki i sposób postępowania, wskazuje rolę użytych przyrządów, ilustruje wyniki) – wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe dla opisywanego problemu – wykonuje obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub danych – rozpoznaje zależność rosnącą bądź malejącą na podstawie danych (wyników doświadczenia); rozpoznaje proporcjonalność prostą oraz posługuje się proporcjonalnością prostą – rozwiązuje proste zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału I 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady wielkości fizycznych wraz z ich jednostkami w układzie SI; zapisuje podstawowe wielkości fizyczne (posługując się odpowiednimi symbolami) wraz z jednostkami (długość, masa, temperatura, czas) – szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku pomiaru, np. długości, czasu – wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyniku pomiaru lub doświadczenia – posługuje się pojęciem niepewności pomiarowej; zapisuje wynik pomiaru wraz z jego jednostką oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności – wykonuje obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub danych – opisuje różne rodzaje oddziaływań – wyjaśnia, na czym polega wzajemność oddziaływań – porównuje siły na podstawie ich wektorów – rozpoznaje zależność rosnącą na podstawie danych z tabeli i wykresu – oblicza średnią siłę i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub danych – szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku pomiaru siły – szacuje niepewność pomiarową wyznaczonej wartości średniej siły – wyznacza i rysuje siłę wypadkową dla kilku sił o jednakowych kierunkach; określa jej cechy – określa cechy siły wypadkowej kilku (więcej niż dwóch) sił działających wzdłuż tej samej prostej – selekcjonuje informacje uzyskane z różnych źródeł, np. na lekcji, z podręcznika, z literatury popularnonaukowej, z internetu – posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących treści rozdziału <i>Pierwsze spotkania z fizyką</i> (w szczególności tekstu: <i>Jak mierzone czas i jak mierzy się go obecnie</i>) – rozwiązuje zadania lub problemy typowe, bardziej złożone dotyczące treści rozdziału <i>Pierwsze spotkania z fizyką</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady osiągnięć fizyków cennych dla rozwoju cywilizacji (współczesnej techniki i technologii) – wyznacza niepewność pomiarową przy pomiarach wielokrotnych – przewiduje skutki różnego rodzaju oddziaływań – podaje przykłady rodzajów i skutków oddziaływań (bezpośrednich i na odległość) inne niż poznane na lekcji – wyznacza i rysuje siłę równoważącą kilka sił działających wzdłuż tej samej prostej o różnych zwrotach; określa jej cechy – rozwiązuje zadania lub problemy złożone, nietypowe, dotyczące treści rozdziału <i>Pierwsze spotkania z fizyką</i>
			<p>Ocena celująca [2 + 3 + 4 + 5 + 6]</p>
			<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – klasyfikuje podstawowe oddziaływania występujące w przyrodzie – buduje prosty siłomierz wg własnego projektu i wyznacza przy jego użyciu wartość siły, korzystając z opisu doświadczenia – rozwiązuje zadania złożone, bardziej nietypowe, dotyczące treści rozdziału <i>Pierwsze spotkania z fizyką</i> – realizuje własny projekt dotyczący treści rozdziału <i>Pierwsze spotkania z fizyką</i>

Dział II. WŁAŚCIWOŚCI I BUDOWA MATERII

Ocena dopuszczająca [2]	Ocena dostateczna [2 + 3]	Ocena dobra [2 + 3 + 4]	Ocena bardzo dobra [2 + 3 + 4 + 5]
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady zjawisk świadczące o cząsteczkowej budowie materii – wymienia skutki istnienia oddziaływań międzycząsteczkowych (<i>menisk, włoskowatość, napięcie powierzchniowe</i>) – posługuje się pojęciem napięcia powierzchniowego – podaje przykłady występowania napięcia powierzchniowego wody – wymienia czynniki zmniejszające napięcie powierzchniowe wody i wskazuje sposoby ich wykorzystywania w codziennym życiu człowieka – określa wpływ detergentu na napięcie powierzchniowe wody – rozróżnia trzy stany skupienia substancji; podaje przykłady ciał stałych, cieczy, gazów – rozróżnia substancje kruche, sprężyste i plastyczne; podaje przykłady ciał plastycznych, sprężystych, kruchych – posługuje się pojęciem masy oraz jej jednostkami, podaje jej jednostkę w układzie SI – rozróżnia pojęcia: masa, ciężar ciała – posługuje się pojęciem siły ciężkości, podaje wzór na ciężar – określa pojęcie gęstości; podaje związek gęstości z masą i objętością oraz jednostkę gęstości w układzie SI – posługuje się tabelami wielkości fizycznych w celu odszukania gęstości substancji; porównuje gęstości substancji – wyodrębnia z tekstów, tabel i rysunków informacje kluczowe – mierzy: długość, masę, objętość cieczy; wyznacza objętość dowolnego ciała za pomocą cylindra miarowego – opisuje przebieg przeprowadzonych doświadczeń – rozwiązuje bardzo łatwe zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Właściwości i budowa materii</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje podstawowe założenia cząsteczkowej teorii budowy materii – posługuje się pojęciem oddziaływań międzycząsteczkowych; odróżnia siły spójności od sił przylegania, rozpoznaje i opisuje te siły – wskazuje w otaczającej rzeczywistości przykłady zjawisk opisywanych za pomocą oddziaływań międzycząsteczkowych (siły spójności i przylegania) – ilustruje istnienie sił spójności i w tym kontekście opisuje zjawisko napięcia powierzchniowego (na wybranym przykładzie) – wyjaśnia napięcie powierzchniowe jako skutek działania sił spójności – ilustruje działanie sił spójności na przykładzie mechanizmu tworzenia się kropli; tłumaczy formowanie się kropli w kontekście istnienia sił spójności – opisuje budowę mikroskopową ciał stałych, cieczy i gazów (strukturę mikroskopową substancji w różnych jej fazach) – analizuje różnice gęstości (ułożenia cząstek) substancji w różnych stanach skupienia wynikające z budowy mikroskopowej ciał stałych, cieczy i gazów – charakteryzuje ciała sprężyste, plastyczne i kruche; posługuje się pojęciem siły sprężystości – określa i porównuje właściwości ciał stałych, cieczy i gazów – posługuje się pojęciem objętości i gęstości oraz jej jednostkami – wyjaśnia, dlaczego ciała zbudowane z różnych substancji mają różną gęstość – przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> • wykazanie cząsteczkowej budowy materii • wykazanie istnienia oddziaływań międzycząsteczkowych • demonstracja napięcia powierzchniowego • badanie właściwości ciał stałych, cieczy i gazów • wyznaczenie gęstości substancji, z jakiej wykonany jest przedmiot o kształcie regularnym za pomocą wagi i przymiaru lub o nieregularnym kształcie za pomocą wagi, cieczy i cylindra miarowego oraz wyznaczenie gęstości cieczy za pomocą wagi i cylindra miarowego – korzystając z ich opisów i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; opisuje przebieg przeprowadzonego doświadczenia (wyróżnia kluczowe kroki i sposób postępowania, wyjaśnia rolę użytych przyrządów, przedstawia wyniki i formułuje wnioski na podstawie tych wyników), posługuje się pojęciem niepewności pomiarowej; zapisuje wynik pomiaru wraz z jego jednostką oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności – wyodrębnia z tekstów lub rysunków informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu – rozwiązuje proste zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Właściwości i budowa materii</i> (stosuje związek między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem grawitacyjnym; gęstości z masą i objętością - korzysta ze wzorów na siłę ciężkości i gęstość) oblicza i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności danych, przelicza wielokrotności i podwielokrotności (mikro-, mili-, centy-, dm-, kilo-, mega-); przelicza jednostki: masy, ciężaru, gęstości 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – posługuje się pojęciem hipotezy – wyjaśnia zjawisko zmiany objętości cieczy w wyniku mieszania się, opierając się na doświadczeniu modelowym – analizuje różnice w budowie mikroskopowej ciał stałych, cieczy i gazów; posługuje się pojęciem powierzchni swobodnej – wyjaśnia, że podział na ciała sprężyste, plastyczne i kruche jest podziałem nieostrym – analizuje różnice gęstości substancji w różnych stanach skupienia wynikające z budowy mikroskopowej ciał stałych, cieczy i gazów (analizuje zmiany gęstości przy zmianie stanu skupienia, zwłaszcza w przypadku przejścia z cieczy w gaz, i wiąże to ze zmianami w strukturze mikroskopowej) – przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> • badanie wpływu detergentu na napięcie powierzchniowe • badanie, od czego zależy kształt kropli • wyznaczenie masy ciała za pomocą wagi laboratoryjnej; (szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku) – korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; formułuje wnioski – planuje doświadczenia związane z wyznaczeniem gęstości cieczy oraz ciał stałych o regularnych i nieregularnych kształtach – szacuje wyniki pomiarów; ocenia wyniki doświadczeń, porównując wyznaczone gęstości z odpowiednimi wartościami tabelarycznymi – rozwiązuje zadania lub problemy typowe, bardziej złożone dotyczące treści rozdziału <i>Właściwości i budowa materii</i> (z zastosowaniem wzorów na ciężar i gęstość) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega zjawisko dyfuzji i od czego zależy jego szybkość – uzasadnia kształt spadającej kropli wody – projektuje i przeprowadza doświadczenia (inne niż opisane w podręczniku) wykazujące cząsteczkową budowę materii – projektuje i wykonuje doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> • potwierdzające istnienie napięcia powierzchniowego wody • wykazujące właściwości ciał stałych, cieczy i gazów • związane z wyznaczeniem gęstości cieczy oraz ciał stałych o regularnych i nieregularnych kształtach – rozwiązuje zadania lub problemy złożone, nietypowe dotyczące treści rozdziału <i>Właściwości i budowa materii</i> (z zastosowaniem wzorów na ciężar i gęstość)
			Ocena celująca [2 + 3 + 4 + 5 + 6]
			<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady zjawiska dyfuzji w przyrodzie i w życiu codziennym – wymienia rodzaje menisków; opisuje występowanie menisku jako skutek oddziaływań międzycząsteczkowych – na podstawie widocznego menisku danej cieczy w cienkiej rurce określa, czy większe są siły przylegania czy siły spójności – posługuje się pojęciami: włoskowatości, twardości minerałów – rozwiązuje zadania złożone, bardziej nietypowe, dotyczące treści rozdziału <i>Właściwości i budowa materii</i> – realizuje projekt: <i>Woda – białe bogactwo</i> – realizuje własny projekt dotyczący treści rozdziału <i>Właściwości i budowa materii</i>

Dział III. HYDROSTATYKA I AEROSTATYKA

Ocena dopuszczająca [2]	Ocena dostateczna [2 + 3]	Ocena dobra [2 + 3 + 4]	Ocena bardzo dobra [2 + 3 + 4 + 5]
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje i nazywa siły ciężkości i nacisku, podaje ich przykłady w różnych sytuacjach praktycznych (w otaczającej rzeczywistości); wskazuje przykłady z życia codziennego obrazujące działanie siły nacisku - rozróżnia parcie i ciśnienie - formułuje prawo Pascala, podaje przykłady jego zastosowania - wskazuje przykłady występowania siły wyporu w otaczającej rzeczywistości i życiu codziennym - wymienia cechy siły wyporu, ilustruje graficznie siłę wyporu - przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> • badanie zależności ciśnienia od pola powierzchni • badanie zależności ciśnienia hydrostatycznego od wysokości słupa cieczy • badanie przenoszenia w cieczy działającej na nią siły zewnętrznej • badanie warunków pływania ciał, korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa, formułuje wnioski - wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe - rozwiązuje bardzo łatwe zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Hydrostatyka i aerostatyka</i>; przelicza wielokrotności i podwielokrotności (mili-, centy-, kilo-, mega-) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - posługuje się pojęciem parcia (nacisku) - posługuje się pojęciem ciśnienia wraz z jego jednostką w układzie SI - posługuje się pojęciem ciśnienia hydrostatycznego w cieczach i atmosferycznego w gazach wraz z ich jednostkami - wskazuje w otaczającej rzeczywistości przykłady zjawisk opisywanych za pomocą praw i zależności dotyczących ciśnienia hydrostatycznego i atmosferycznego - posługuje się prawem Pascala, zgodnie z którym zwiększenie ciśnienia zewnętrznego powoduje jednakowy przyrost ciśnienia w całej objętości cieczy lub gazu - formułuje prawo Archimedesesa - analizuje siły działające na ciała zanurzone w cieczach lub gazach, posługując się pojęciem siły wyporu i prawem Archimedesesa - podaje warunki pływania ciał: kiedy ciało tonie, kiedy pływa częściowo zanurzone w cieczy i kiedy pływa całkowicie zanurzone w cieczy - opisuje praktyczne zastosowanie prawa Archimedesesa i warunków pływania ciał; wskazuje przykłady wykorzystywania w otaczającej rzeczywistości - doświadczalnie demonstruje: zależność ciśnienia hydrostatycznego od wysokości słupa cieczy, istnienie ciśnienia atmosferycznego, prawo Pascala, prawo Archimedesesa (na tej podstawie analizuje pływanie ciał), korzystając z opisu, opisuje przebieg - przeprowadza doświadczenie wyznaczanie siły wyporu, badanie, od czego zależy wartość siły wyporu i wykazanie, że jest ona równa ciężarowi wypartej cieczy, korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje wynik pomiaru wraz z jego jednostką oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności; wyciąga wnioski - rozwiązuje proste zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Hydrostatyka i aerostatyka</i> (z wykorzystaniem zależności między: parciem i ciśnieniem; ciśnieniem, a parciem i polem powierzchni; ciśnieniem hydrostatycznym a wysokością słupa cieczy i jej gęstością; z wykorzystaniem prawa Pascala, prawa Archimedesesa, warunków pływania ciał; obliczenia wartości siły wyporu dla ciał zanurzonych w cieczy lub gazie); przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z danych - posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących pływania ciał 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - planuje i przeprowadza doświadczenie w celu zbadania zależności ciśnienia od siły nacisku i pola powierzchni; opisuje jego przebieg i formułuje wnioski - wyjaśnia zależność ciśnienia atmosferycznego od wysokości nad poziomem morza - opisuje znaczenie ciśnienia hydrostatycznego i ciśnienia atmosferycznego w przyrodzie i w życiu codziennym - wymienia nazwy przyrządów służących do pomiaru ciśnienia - projektuje i przeprowadza doświadczenie potwierdzające słuszność prawa Pascala dla cieczy lub gazów, opisuje jego przebieg oraz analizuje i ocenia wynik; formułuje komunikat o swoim doświadczeniu - opisuje zastosowanie prawa Pascala w prasie hydraulicznej i hamulcach hydraulicznych - wyznacza gęstość cieczy, korzystając z prawa Archimedesesa - rysuje siły działające na ciało, które pływa w cieczy, tkwi w niej zanurzone lub tonie; wyznacza, rysuje i opisuje siłę wypadkową - wyjaśnia, kiedy ciało tonie, kiedy pływa częściowo zanurzone w cieczy i kiedy pływa całkowicie w niej zanurzone na podstawie prawa Archimedesesa, posługując się pojęciami siły ciężkości i gęstości - rozwiązuje zadania lub problemy bardziej złożone, ale typowe dotyczące treści rozdziału <i>Hydrostatyka i aerostatyka</i> (z wykorzystaniem zależności między ciśnieniem, parciem i polem powierzchni, związku między ciśnieniem hydrostatycznym a wysokością słupa cieczy i jej gęstością, z wykorzystaniem prawa Pascala i prawa Archimedesesa oraz warunków pływania ciał) - posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących ciśnienia hydrostatycznego i atmosferycznego oraz prawa Pascala i prawa Archimedesesa, a w szczególności informacjami pochodzącymi z analizy tekstu: <i>Podciśnienie, nadciśnienie i próżnia</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia, kiedy ciało tonie, kiedy pływa częściowo zanurzone w cieczy i kiedy pływa całkowicie w niej zanurzone, korzystając z wzorów na siły wyporu i ciężkości oraz gęstość - rozwiązuje zadania lub problemy złożone, nietypowe, dotyczące treści rozdziału <i>Hydrostatyka i aerostatyka</i> (z wykorzystaniem: zależności między ciśnieniem, parciem i polem powierzchni, związku między ciśnieniem hydrostatycznym a wysokością słupa cieczy i jej gęstością, z wykorzystaniem prawa Pascala, prawa Archimedesesa oraz warunków pływania ciał) - posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących wykorzystywania prawa Pascala w otaczającej rzeczywistości i w życiu codziennym <div style="background-color: #e0e0e0; padding: 5px; text-align: center; margin: 5px 0;"> Ocena celująca [2 + 3 + 4 + 5 + 6] </div> <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje paradoks hydrostatyczny - opisuje doświadczenie Torricellego - rozwiązuje zadania złożone, bardziej nietypowe, dotyczące treści rozdziału <i>Hydrostatyka i aerostatyka</i> - realizuje własny projekt dotyczący treści rozdziału <i>Hydrostatyka i aerostatyka</i>

Dział IV. KINEMATYKA

Ocena dopuszczająca [2]	Ocena dostateczna [2 + 3]	Ocena dobra [2 + 3 + 4]	Ocena bardzo dobra [2 + 3 + 4 + 5]
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje przykłady ciał będących w ruchu w otaczającej rzeczywistości odróżnia ruch prostoliniowy od ruchu krzywoliniowego; podaje przykłady ruchów: prostoliniowego i krzywoliniowego wyróżnia pojęcia toru i drogi i wykorzystuje je do opisu ruchu; podaje jednostkę drogi w układzie SI; przelicza jednostki czasu i drogi nazywa ruchem jednostajnym ruch, w którym droga przebyta w jednostkowych przedziałach czasu jest stała; podaje przykłady ruchu jednostajnego w otaczającej rzeczywistości posługuje się pojęciem prędkości do opisu ruchu prostoliniowego; opisuje ruch jednostajny prostoliniowy; wskazuje wzór na prędkość, podaje jednostkę prędkości w układzie SI odróżnia ruch niejednostajny (zmienny) od ruchu jednostajnego; podaje przykłady ruchu niejednostajnego w otaczającej rzeczywistości rozdziela pojęcia: prędkość chwilowa i prędkość średnia; wskazuje wzór na prędkość chwilową posługuje się pojęciem przyspieszenia do opisu ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego i jednostajnie opóźnionego wskazuje wzór na drogę i przyspieszenie w ruchu jednostajnie przyspieszonym i opóźnionym oraz ich jednostki w układzie SI rozpoznaje zależność rosnącą na podstawie danych z tabeli lub na podstawie wykresu zależności prędkości od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym identyfikuje rodzaj ruchu na podstawie wykresów zależności drogi, prędkości i przyspieszenia od czasu; rozpoznaje proporcjonalność prostą odczytuje dane z wykresów zależności drogi, prędkości i przyspieszenia od czasu w ruchu jednostajnie prostoliniowym, jednostajnie przyspieszonym i opóźnionym (drogę, prędkość, przyspieszenie, czas); rozpoznaje proporcjonalność prostą wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe rozwiązuje bardzo łatwe zadania lub problemy związane z treścią rozdziału: <i>Kinematyka</i>; przelicza wielokrotności i podwielokrotności (mili-, centy-, kilo-, mega-) oraz jednostki czasu (sekunda, minuta, godzina) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega względność ruchu; podaje przykłady układów odniesienia opisuje i wskazuje przykłady względności ruchu wymienia elementy opisujące ruch i ich jednostki w układzie SI przelicza jednostki prędkości i przyspieszenia, wyznacza zmianę prędkości i prędkość końcową nazywa ruchem jednostajnie przyspieszonym ruch, w którym wartość prędkości rośnie jednostkowo w przedziałach czasu o tę samą wartość, a ruchem jednostajnie opóźnionym – ruch, w którym wartość prędkości maleje w jednostkowych przedziałach czasu o tę samą wartość przeprowadza doświadczenia: wyznaczanie prędkości ruchu pęcherzyka powietrza w zamkniętej rurce wypełnionej wodą oraz badanie ruchu staczającej się kulki; korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje wyniki pomiarów i obliczeń w tabeli zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiarów; formułuje wnioski rozpoznaje na podstawie danych liczbowych lub na podstawie wykresu, że w ruchu jednostajnym prostoliniowym droga jest wprost proporcjonalna do czasu, w ruchu jednostajnie przyspieszonym i opóźnionym przy $v_0=0$ prędkość jest wprost proporcjonalna od czasu oraz posługuje się proporcjonalnością prostą analizuje wykresy zależności: drogi i prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnego, prędkości i przyspieszenia od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego i opóźnionego; porównuje ruchy na podstawie nachylenia wykresu, oblicza prędkość końcową rysuje schematyczne wykresy drogi, prędkości i przyspieszenia/opóźnienia od czasu w ruchu jednostajnie prostoliniowym, jednostajnie przyspieszonym i opóźnionym przy $v_0=0$ wyznacza wartość prędkości, przyspieszenia, czasu i drogi z wykresów zależności prędkości, przyspieszenia i drogi od czasu dla ruchu jednostajnie prostoliniowego odcinkami jednostajnego, przyspieszonego i opóźnionego rozwiązuje proste zadania lub problemy związane z treścią rozdziału: <i>Kinematyka</i> (dotyczące względności ruchu oraz wykorzystujące: zależności między drogą, prędkością i czasem w ruchu jednostajnym prostoliniowym, wzór na prędkość średnią, związek przyspieszenia ze zmianą prędkości i czasem oraz związek zmiany drogi z przyspieszeniem i czasem, w którym ta zmiana nastąpiła w ruchu prostoliniowym jednostajnie przyspieszonym; wykresy zależności drogi, prędkości i przyspieszenia w poznanych ruchach; wykonuje obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub danych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozróżnia układy odniesienia: jedno-, dwu- i trójwymiarowy definiuje elementy opisujące ruch planuje i przeprowadza doświadczenia wyznaczenia prędkości z pomiaru czasu i drogi w ruchu jednostajnie prostoliniowym, przyspieszonym i opóźnionym z użyciem przyrządów analogowych lub cyfrowych bądź programu do analizy materiałów wideo, szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku; zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostkami oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności; opisuje przebieg doświadczenia i ocenia jego wyniki analizuje ruch ciała na podstawie filmu sporządza wykresy zależności: <ul style="list-style-type: none"> prędkości i drogi od czasu dla ruchu prostoliniowego odcinkami jednostajnego na podstawie podanych informacji lub wyników doświadczenia prędkości, drogi i przyspieszenia od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego i opóźnionego oznacza wielkości i skale na osiach; zaznacza punkty i rysuje wykres; uwzględnia niepewności pomiarowe wyznacza przyspieszenie z wykresów zależności prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie zmiennego (przyspieszonego lub opóźnionego) wyjaśnia, że droga w dowolnym ruchu jest liczbowo równa polu pod wykresem zależności prędkości od czasu wyjaśnia, że w ruchu jednostajnie przyspieszonym bez prędkości początkowej odcinki drogi pokonywane w kolejnych sekundach mają się do siebie jak kolejne liczby nieparzyste rozwiązuje zadania lub problemy bardziej złożone, ale typowe dotyczące treści rozdziału <i>Kinematyka</i> (dotyczące względności prędkości oraz z wykorzystaniem wzorów: $v = \frac{s}{t}$; $v_{sr} = \frac{sv}{t_r}$; $s = \frac{at^2}{2}$; $a = \frac{\Delta v}{\Delta t}$ i zadania związane z analizą wykresów zależności drogi, prędkości i przyspieszenia w poznanych ruchach. posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących treści rozdziału <i>Kinematyka</i> (np. urządzeń do pomiaru przyspieszenia) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> planuje i demonstruje doświadczenia związane z badaniem ruchów z użyciem przyrządów analogowych lub cyfrowych, programu do analizy materiałów wideo; opisuje przebieg doświadczenia, analizuje i ocenia wyniki rozwiązuje zadania lub problemy złożone, nietypowe, dotyczące treści rozdziału <i>Kinematyka</i> sprawnie przekształca wzory
			<p>Ocena celująca [2 + 3 + 4 + 5 + 6]</p>
			<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje wykresy zależności $s(t)$ w ruchu jednostajnie przyspieszonym, bez prędkości początkowej; porównuje ruchy na podstawie nachylenia wykresu zależności drogi od czasu do osi czasu; stosuje tę zależność do obliczeń analizuje wykres zależności $v(t)$ w ruchu jednostajnie przyspieszonym, z prędkością początkową i na tej podstawie wyprowadza wzór na obliczanie drogi w tym ruchu rozwiązuje zadania złożone, bardziej nietypowe, dotyczące treści rozdziału <i>Kinematyka</i> realizuje projekt: <i>Prędkość wokół nas</i> (lub inny związany z treściami rozdziału <i>Kinematyka</i>) realizuje własny projekt dotyczący treści rozdziału <i>Kinematyka</i>

Dział V. DYNAMIKA

Ocena dopuszczająca [2]	Ocena dostateczna [2 + 3]	Ocena dobra [2 + 3 + 4]	Ocena bardzo dobra [2 + 3 + 4 + 5]
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - postępuje się symbolem siły; stosuje pojęcie siły jako działania skierowanego (wektor); wskazuje wartość, kierunek i zwrot wektora siły - wyjaśnia pojęcie siły wypadkowej; opisuje i rysuje siły, które się równoważą - posługuje się pojęciem siły nacisku i oporów ruchu; rozpoznaje, nazywa je, podaje ich przykłady w różnych sytuacjach praktycznych i opisuje wpływ na poruszające się ciała - rozpoznaje i nazywa siły oporów ruchu; podaje ich przykłady w otaczającej rzeczywistości - rozróżnia tarcie statyczne i kinetyczne - podaje treść pierwszej zasady dynamiki Newtona - podaje treść drugiej zasady dynamiki Newtona; definiuje jednostkę siły w układzie SI (1 N) i posługuje się jednostką siły - rozpoznaje i nazywa siły działające na spadające ciała (siły ciężkości i oporów ruchu) - podaje treść trzeciej zasady dynamiki Newtona - wskazuje poznane wzory - przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> • badanie, od czego zależy tarcie • badanie spadania ciał • badanie wzajemnego oddziaływania ciał korzystając z opisów doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje wyniki i formułuje wnioski - rozpoznaje zależność rosnącą bądź malejącą oraz proporcjonalność prostą na podstawie danych z tabeli; posługuje się proporcjonalnością prostą - wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe - rozwiązuje bardzo łatwe zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Dynamika</i>; przelicza wielokrotności i podwielokrotności (mili-, centy-, kilo-, mega-) oraz jednostki czasu (sekunda, minuta, godzina) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyznacza i rysuje siłę wypadkową sił o jednakowych kierunkach - opisuje i rysuje siły działające na ciało wprawiane w ruch (lub poruszające się) oraz wyznacza i rysuje siłę wypadkową - podaje przyczynę działania siły tarcia i wyjaśnia, od czego zależy jej wartość - stosuje pojęcie siły tarcia jako działania skierowanego (wektor); wskazuje wartość, kierunek i zwrot siły tarcia, posługuje się jednostką siły - opisuje znaczenie tarcia w życiu codziennym; wyjaśnia na przykładach, kiedy tarcie i inne opory ruchu są pożyteczne, a kiedy niepożądane oraz wymienia sposoby zmniejszania lub zwiększania oporów ruchu (tarcia) - analizuje zachowanie się ciał na podstawie pierwszej zasady dynamiki - wyjaśnia, na czym polega bezwładność ciał; wskazuje przykłady bezwładności w otaczającej rzeczywistości - posługuje się pojęciem masy jako miary bezwładności ciał - analizuje zachowanie się ciał na podstawie drugiej zasady dynamiki - opisuje spadek swobodny jako przykład ruchu jednostajnie przyspieszonego - porównuje czas spadania swobodnego i rzeczywistego różnych ciał z danej wysokości - posługuje się pojęciem siły ciężkości - opisuje wzajemne oddziaływanie ciał, posługując się trzecią zasadą dynamiki - opisuje zjawisko odrzutu i wskazuje jego przykłady w otaczającej rzeczywistości - przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> • badanie bezwładności ciał • badanie ruchu ciała pod wpływem działania sił, które się nie równoważą • demonstracja zjawiska odrzutu, korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; analizuje i wyjaśnia, zapisuje wyniki doświadczeń i pomiarów wraz z ich jednostkami oraz uwzględnieniem informacji o niepewności, analizuje je i formułuje wnioski - rozwiązuje proste zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Dynamika</i> (z wykorzystaniem: występowania oporów ruchu, pierwszej zasady dynamiki Newtona, związku między siłą i masą a przyspieszeniem oraz zadania dotyczące swobodnego spadania ciał, wzajemnego oddziaływania ciał i); oblicza i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z danych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analizuje opór powietrza podczas ruchu spadochroniarza lub/i kartki papieru - planuje i przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> • w celu zilustrowania I zasady dynamiki • w celu zilustrowania II zasady dynamiki • w celu zilustrowania III zasady dynamiki; - opisuje ich przebieg, formułuje wnioski, analizuje wyniki przeprowadzonych doświadczeń (oblicza przyspieszenia ze wzoru na drogę w ruchu jednostajnie przyspieszonym) i zapisuje wyniki zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru; wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla przebiegu doświadczeń - rozwiązuje zadania lub problemy typowe, bardziej złożone dotyczące treści rozdziału <i>Dynamika</i> (z wykorzystaniem: występowania oporów ruchu, pierwszej zasady dynamiki Newtona, związku między siłą i masą a przyspieszeniem ($F = m \cdot a$) oraz związkiem: przyspieszenia ze zmianą prędkości i czasem, w którym ta zmiana nastąpiła ($\Delta v = a \cdot \Delta t$) oraz dotyczące: swobodnego spadania ciał, wzajemnego oddziaływania ciał) - posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących treści rozdziału <i>Dynamika</i> dotyczących: występowania oporów ruchu, bezwładności ciał, spadania ciał, a w szczególności tekstu: <i>Czy opór powietrza zawsze przeszkadza sportowcom</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwiązuje nietypowe, złożone zadania (problemy dotyczące treści rozdziału: <i>Dynamika</i>) - sprawnie przekształca wzory - posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących przykładów wykorzystania zasady odrzutu w przyrodzie i technice, przystów związanych z III zasadą dynamiki
			Ocena celująca [2 + 3 + 4 + 5 + 6]
			<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyznacza i rysuje siłę wypadkową sił o różnych kierunkach - podaje wzór na obliczanie siły tarcia - rozwiązuje zadania złożone, bardziej nietypowe, dotyczące treści rozdziału <i>Dynamika</i> - realizuje własny projekt dotyczący treści rozdziału <i>Dynamika</i>

Dział VI. PRACA, MOC, ENERGIA

Ocena dopuszczająca [2]	Ocena dostateczna [2 + 3]	Ocena dobra [2 + 3 + 4]	Ocena bardzo dobra [2 + 3 + 4 + 5]
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> odróżnia pracę w sensie fizycznym od pracy w języku potocznym; wskazuje przykłady wykonania pracy mechanicznej w otaczającej rzeczywistości podaje wzór na obliczanie pracy, gdy kierunek działającej na ciało siły jest zgodny z kierunkiem jego ruchu rozdziela pojęcia: praca i moc; odróżnia moc w sensie fizycznym od mocy w języku potocznym; wskazuje odpowiednie przykłady w otaczającej rzeczywistości podaje i opisuje wzór na obliczanie mocy (iloraz pracy i czasu, w którym praca została wykonana) podaje przykłady różnych form energii rozdziela pojęcia: praca i energia; wyjaśnia co rozumiemy przez pojęcie energii oraz kiedy ciało zyskuje energię, a kiedy ją traci; wskazuje odpowiednie przykłady w otaczającej rzeczywistości postępuje się pojęciami siły ciężkości i siły sprężystości postępuje się pojęciem energii potencjalnej grawitacji (ciężkości) i potencjalnej sprężystości wraz z ich jednostką w układzie SI postępuje się pojęciem energii kinetycznej; wskazuje przykłady ciał posiadających energię kinetyczną w otaczającej rzeczywistości postępuje się pojęciem energii mechanicznej jako sumy energii kinetycznej i potencjalnej wymienia rodzaje energii mechanicznej; wskazuje przykłady przemian energii mechanicznej w otaczającej rzeczywistości przeprowadza doświadczenie badanie, od czego zależy energia potencjalna ciężkości; korzystając z opisów doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje wyniki i formułuje wnioski podaje zasadę zachowania energii mechanicznej wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe rozwiązuje bardzo łatwe zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Praca, moc, energia</i>; przelicza wielokrotności i podwielokrotności (mili-, centy-, kilo-, mega-) oraz jednostki czasu (sekunda, minuta, godzina) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> postępuje się pojęciem pracy mechanicznej wraz z jej jednostką w układzie SI; wyjaśnia, kiedy została wykonana praca 1 J postępuje się pojęciem oporów ruchu postępuje się pojęciem mocy wraz z jej jednostką w układzie SI; wyjaśnia, kiedy urządzenie ma moc 1 W; porównuje moce różnych urządzeń wyjaśnia, kiedy ciało ma energię potencjalną grawitacji, a kiedy ma energię potencjalną sprężystości; opisuje wykonaną pracę jako zmianę energii opisuje wykonaną pracę jako zmianę energii podaje i opisuje zależność przyrostu energii potencjalnej grawitacji ciała od jego masy i wysokości, na jaką ciało zostało podniesione ($E_{pc} = m \cdot g \cdot h$) opisuje i wykorzystuje zależność energii kinetycznej ciała od jego masy i prędkości; podaje wzór na energię kinetyczną i stosuje go do obliczeń ($E_k = \frac{m \cdot v^2}{2}$) opisuje związek pracy wykonanej podczas zmiany prędkości ciała ze zmianą energii kinetycznej ciała (opisuje wykonaną pracę jako zmianę energii); wyznacza zmianę energii kinetycznej wykorzystuje zasadę zachowania energii do opisu zjawisk (opisuje przemiany energii ciała podniesionego na pewną wysokość, a następnie upuszczonego; wskazuje ich przykłady w otaczającej rzeczywistości) rozwiązuje proste zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Praca, moc, energia</i> (z wykorzystaniem: związku pracy z siłą i drogą, na jakiej została wykonana, związku między siłą ciężkości, masą i przyspieszeniem grawitacyjnym związku mocy z pracą i czasem, w którym została wykonana, związku wykonanej pracy ze zmianą energii, wzorów na energię potencjalną grawitacji i energię kinetyczną oraz zasady zachowania energii mechanicznej.); oblicza i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z danych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia kiedy, mimo działającej na ciało siły, praca jest równa zero; wskazuje odpowiednie przykłady w otaczającej rzeczywistości podaje, opisuje i stosuje wzór na obliczanie mocy chwilowej ($P = F \cdot v$) wyznacza zmianę energii potencjalnej grawitacji ciała podczas zmiany jego wysokości (wyprowadza wzór) wyznacza zmianę energii kinetycznej (wyprowadza wzór) planuje i przeprowadza doświadczenia związane z badaniem, od czego zależy energia potencjalna sprężystości i energia kinetyczna; opisuje ich przebieg i wyniki, formułuje wnioski wyjaśnia, jaki układ nazywa się układem izolowanym; podaje zasadę zachowania energii postępuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących <i>pracy, mocy, energii</i> różnych urządzeń, energii potencjalnej i kinetycznej oraz zasady zachowania energii mechanicznej rozwiązuje zadania lub problemy typowe, bardziej złożone dotyczące treści rozdziału <i>Praca, moc, energia</i> (z wykorzystaniem wzorów: $W = F \cdot S$; $F_c = m \cdot g$; $P = \frac{W}{t} = F \cdot v$; $\Delta W = \Delta E$; $E_{pc} = m \cdot g \cdot h$; $E_k = \frac{m \cdot v^2}{2}$ $E = E_k + E_{pc/s} = 0$.) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to jest kilowatogodzina (1 kWh) i koń mechaniczny (1 KM); przelicza jednostki pracy i mocy rozwiązuje nietypowe, złożone zadania (problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Praca, moc, energia</i> dotyczące: <ul style="list-style-type: none"> energii i pracy (wykorzystuje geometryczną interpretację pracy) oraz mocy z wykorzystaniem zasady zachowania energii mechanicznej oraz wzorów na energię potencjalną grawitacji i energię kinetyczną; szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku i na tej podstawie ocenia wyniki obliczeń
			Ocena celująca [2 + 3 + 4 + 5 + 6]
			<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia sposób obliczania pracy, gdy kierunek działającej na ciało siły nie jest zgodny z kierunkiem jego ruchu (wyprowadza wzór) podaje i opisuje zależność przyrostu energii potencjalnej sprężystości ciała od siły i wydłużenia oraz współczynnika sprężystości i wydłużenia rozwiązuje zadania złożone, bardziej nietypowe, dotyczące treści rozdziału <i>Praca, moc, energia</i> w wykorzystaniem wzoru: $E_{ps} = \frac{k \cdot x^2}{2}$ realizuje projekt: <i>Statek parowy</i> realizuje własny projekt dotyczący treści rozdziału <i>Praca, moc, energia</i>

Dział VII. TERMODYNAMIKA

Ocena dopuszczająca [2]	Ocena dostateczna [2 + 3]	Ocena dobra [2 + 3 + 4]	Ocena bardzo dobra [2 + 3 + 4 + 5]
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – posługuje się pojęciem energii kinetycznej i potencjalnej; opisuje wykonaną pracę jako zmianę energii – posługuje się pojęciem temperatury – podaje przykłady zmiany energii wewnętrznej spowodowanej wykonaniem pracy lub przepływem ciepła w otaczającej rzeczywistości – podaje warunek i kierunek przepływu ciepła; stwierdza, że ciała o równej temperaturze pozostają w stanie równowagi termicznej – wymienia sposoby przekazywania energii w postaci ciepła; wskazuje odpowiednie przykłady w otaczającej rzeczywistości – rozdziela materiały o różnym przewodnictwie; wskazuje przykłady w otaczającej rzeczywistości – informuje o przekazywaniu ciepła przez promieniowanie – posługuje się tabelami wielkości fizycznych w celu odszukania ciepła właściwego, temperatury topnienia i temperatury wrzenia oraz <i>ciepła topnienia i ciepła parowania</i>; porównuje wartości ciepła właściwego różnych substancji – rozdziela i nazywa zmiany stanów skupienia: topnienie, krzepnięcie, parowanie, skraplanie, sublimację, resublimację oraz wskazuje przykłady tych zjawisk w otaczającej rzeczywistości – posługuje się pojęciem temperatury topnienia i wrzenia – wyjaśnia, od czego zależy szybkość parowania – przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> • pomiar temperatury • obserwacja zmian temperatury ciał w wyniku wykonania nad nimi pracy lub ogrzania • badanie zjawiska przewodnictwa cieplnego przez przewodnictwo, konwekcję i promieniowanie • obserwacja zmian stanu skupienia wody (zjawiska topnienia, krzepnięcia, parowania, wrzenia i skraplania) – korzystając z opisów doświadczeń i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; zapisuje wyniki obserwacji i formułuje wnioski; wybiera właściwy przyrząd pomiarowy – wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe – rozwiązuje bardzo łatwe zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Termodynamika</i>; przelicza wielokrotności i podwielokrotności (mili-, centy-, kilo-, mega-) oraz jednostki czasu (sekunda, minuta, godzina) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa temperaturę ciała jako miarę średniej energii kinetycznej cząsteczek, z których ciało jest zbudowane – analizuje jakościowo związek między temperaturą a średnią energią kinetyczną (ruchu chaotycznego) cząsteczek – posługuje się skalami temperatur (Celsjusza, Kelvina, Fahrenheita); wskazuje jednostkę temperatury w układzie SI; podaje temperaturę zera bezwzględnego – przelicza temperaturę w skali Celsjusza na temperaturę w skali Kelvina i odwrotnie – posługuje się pojęciem energii wewnętrznej; określa jej związek z liczbą cząsteczek, z których zbudowane jest ciało; podaje jednostkę energii wewnętrznej w układzie SI – stwierdza i wykazuje, że energię układu (energii wewnętrznej) można zmienić, wykonując nad nim pracę lub przekazując energię w postaci ciepła (przez ciepły przepływ energii) – wykazuje, że nie następuje przekazywanie energii w postaci ciepła (wymiana ciepła) między ciałami o tej samej temperaturze – posługuje się pojęciem ciepła i przepływu ciepła jako przekazywaniem energii w postaci ciepła oraz jednostką ciepła w układzie SI – podaje treść pierwszej zasady termodynamiki ($\Delta E = W + Q$) – opisuje zjawisko przewodnictwa cieplnego oraz rolę izolacji cieplnej – opisuje ruch cieczy i gazów w zjawisku konwekcji – stwierdza, że przyrost temperatury ciała jest wprost proporcjonalny do ilości pobranego przez ciało ciepła oraz, że ilość pobranego przez ciało ciepła do uzyskania danego przyrostu temperatury jest wprost proporcjonalna do masy ciała – wyjaśnia, jak obliczyć ilość ciepła pobranego (oddanego) przez ciało podczas ogrzewania (oziębiania); podaje wzór ($Q = c \cdot m \cdot \Delta T$) – wyjaśnia, co określa ciepło właściwe; posługuje się pojęciem ciepła właściwego wraz z jego jednostką w układzie SI – podaje i opisuje wzór na obliczanie ciepła właściwego ($c = \frac{Q}{m \cdot \Delta T}$) – opisuje jakościowo zmiany stanów skupienia: topnienie, krzepnięcie, parowanie, skraplanie, sublimację, resublimację – porównuje topnienie kryształów i ciał bezpostaciowych – na schematycznym rysunku (wykresie) ilustruje zmiany temperatury w procesie topnienia i krzepnięcia dla ciał krystalicznych i bezpostaciowych oraz w procesie wrzenia i skraplania dla ciał krystalicznych – analizuje zjawiska: topnienia i krzepnięcia, sublimacji i resublimacji, wrzenia i skraplania jako procesy, w których dostarczanie energii w postaci ciepła nie powoduje zmiany temperatury – wykonuje doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> • badanie zjawiska przewodnictwa cieplnego i określanie, który z badanych materiałów jest lepszym przewodnikiem ciepła (planuje, przeprowadza i opisuje doświadczenie) • wyznaczanie ciepła właściwego wody z użyciem czajnika elektrycznego lub grzałki o znanej mocy, termometru, cylindra miarowego lub wagi (zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostkami oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności; oblicza i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiarów, ocenia wynik) • wyznacza temperaturę topnienia, wrzenia wybranej substancji (mierzy czas i temperaturę, zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostkami i z uwzględnieniem informacji o niepewności) • badanie, od czego zależy szybkość parowania – rozwiązuje proste zadania lub problemy dotyczące treści rozdziału <i>Termodynamika</i> (związane z przeliczaniem temperatury, energią wewnętrzną, przepływem ciepła, zmianami stanów skupienia oraz z wykorzystaniem: związków $\Delta E = W$ i $\Delta E = Q$, zależności $Q = c \cdot m \cdot \Delta T$); wykonuje obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności danych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia związek między energią kinetyczną cząsteczek i temperaturą – wyjaśnia przepływ ciepła w zjawisku przewodnictwa cieplnego oraz rolę izolacji cieplnej – planuje i przeprowadza doświadczenie w celu wykazania, że do uzyskania jednakowego przyrostu temperatury różnych substancji o tej samej masie potrzebna jest inna ilość ciepła; opisuje przebieg doświadczenia i ocenia je – wyprowadza wzór potrzebny do wyznaczenia ciepła właściwego wody z użyciem czajnika elektrycznego lub grzałki o znanej mocy – wyjaśnia, co dzieje się z energią pobieraną (lub oddawaną) przez mieszaninę substancji w stanie stałym i ciekłym (np. wody i lodu) podczas topnienia (lub krzepnięcia) w stałej temperaturze – posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących: temperatury i energii wewnętrznej, wykorzystania (w przyrodzie i w życiu codziennym) przewodnictwa cieplnego (przewodników i izolatorów ciepła), zjawiska konwekcji (np. prądy konwekcyjne), promieniowania słonecznego (np. kolektory słoneczne), pojęcia ciepła właściwego (np. znaczenia dużej wartości ciepła właściwego wody i jego związku z klimatem), zmian stanu skupienia ciał, a w szczególności tekstu: <i>Dom pasywny, czyli jak zaoszczędzić na ogrzewaniu i klimatyzacji</i> (lub innego tekstu związanego z treściami rozdziału: <i>Termodynamika</i>) – rozwiązuje zadania lub problemy typowe, bardziej złożone dotyczące treści rozdziału <i>Termodynamika</i> (związane z temperaturą, zmianą energii wewnętrznej, z wykorzystaniem I zasady termodynamiki, przepływem ciepła, zmianami stanu skupienia ciał, wykorzystaniem pojęcia ciepła właściwego i zależności $Q = c \cdot m \cdot \Delta T$ oraz; szacuje i ocenia wyniki obliczeń 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – projektuje i przeprowadza doświadczenie w celu wyznaczenia ciepła właściwego dowolnego ciała; opisuje je i ocenia – sporządza i analizuje wykres zależności temperatury od czasu ogrzewania lub oziębiania dla zjawiska topnienia lub krzepnięcia – na podstawie danych (opisuje osie układu współrzędnych, uwzględnia niepewności pomiarów) – rozwiązuje nietypowe zadania (problemy) dotyczące treści rozdziału: <i>Termodynamika</i> związane ze zmianą energii wewnętrznej oraz z wykorzystaniem pojęcia ciepła właściwego; szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku i na tej podstawie ocenia wyniki obliczeń
			Ocena celująca [2 + 3 + 4 + 5 + 6]
			<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przeprowadza doświadczenie ilustrujące wykonanie pracy przez rozprężający się gaz – opisuje możliwość wykonania pracy kosztem energii wewnętrznej; podaje przykłady praktycznego wykorzystania tego procesu – rysuje wykres zależności temperatury od czasu ogrzewania lub oziębiania odpowiednio dla zjawiska topnienia lub krzepnięcia na podstawie danych – wyjaśnia zależność temperatury wrzenia od ciśnienia – posługuje się pojęciem ciepła topnienia i parowania wraz z jednostką w układzie SI; podaje wzór na ciepło topnienia i parowania – rozwiązuje zadania złożone, bardziej nietypowe, dotyczące treści rozdziału <i>Termodynamika</i> (wzorów na ciepło topnienia i ciepło parowania) – realizuje własny projekt dotyczący treści rozdziału <i>Termodynamika</i>

